

Zhrnutie plenárneho sympózia: Základné hodnoty pre trvalo udržateľný podnikateľský úspech

Pavol Paška, predseda Národnej rady SR

Pán Paška vyjadril nedôveru voči slovenským médiám, zdôraznil liberálny postoj voči podnikateľskému sektoru a vyslovil želanie sprehľadniť slovenskú štátnu správu, a tým sa priblížiť švajčiarskemu modelu.

Corina Casanova, spolková kancelárka švajčiarskej vlády

Pani Casanova predstavila švajčiarsky politický systém, priamu demokraciu s vysokým zapojením obyvateľstva na verejnom dianí a jej pozitívny vplyv na udržateľnosť hospodárskeho úspechu krajiny.

Pavol Arnold, CEO Spirig Eastern

Pavol Arnold načrtnol povahu Švajčiarska ako krajiny a poukázal na tri dominantné vlastnosti Švajčiarov – dôveryhodnosť, precíznosť, transparentnosť – a na ich históriu.

Gerold Bühner, prezident Economiesuisse

Pán Bühner hovoril o historickej i súčasnej integrácii švajčiarskej ekonomiky do globálneho hospodárskeho kontextu.

Tomáš Malatinský, prezident Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení

Pán Malatinský poukázal predovšetkým na potrebu vyššieho prílevu finančných prostriedkov do oblastí výskumu, vývoja, vzdelávania a ochrany životného prostredia zo strany súkromného sektora.

Silvio Borner, profesor ekonomie Univerzity v Bazileji

Pán Borner objasnil cestu švajčiarskeho „hospodárskeho zázraku“, ktorá trvala viac ako 100 rokov. Švajčiarsko prechádzalo z feudálneho na buržoázny systém oveľa skôr v porovnaní s okolitými krajinami, vďaka čomu boli vytvorené dobré pravidlá a poriadok vedúce k úspechu. Švajčiarsko je tiež menej náchylné ku krízam, čo poukazuje na jeho správny regulačný rámec. Ten viedol aj k súčasným problémom v dôsledku subvenčnej politiky. Avšak je mimoriadne náročné udeliť subvencie tak, aby v budúcnosti nepredstavovali záťaž verejných financií.

Zhrnutie diskusie

K najviac diskutovaným témam patrili dotácie, výskum a vývoj moderných technológií na Slovensku a vízia budúcnosti globálnej ekonomiky. Dotácie, ktoré sa v kľúčových

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

ERNI
(Slovakia) s.r.o.

momentoch javia ako zmysluplné, môžu neskôr viesť k deformácii trhu resp. správania jeho subjektov a predstavovať záťaž verejných rozpočtov. Na posilnenie slovenskej výskumnej základne máme v súčasnosti nedostatok veľkých firiem, ktoré majú na Slovensku hlavné sídlo alebo dôležité výskumné a vývojové centrá. To by sa časom malo diať viac-menej automaticky. Posuny svetovej ekonomiky smerom k Ázii sú fenoménom začínajúceho storočia. Predpokladaný posun ťažiska svetovej politiky a vojenskej moci v budúcnosti, nás už dnes naplňa neistotou. Ani Švajčiarsko, ani USA / EÚ zatiaľ neprišli s progresívnymi myšlienkami na túto tému. Prinajmenšom v Európe potrebujeme lepšie porozumieť ázijskej mentalite.

Zápis z workshopu 1: Hodnota inovácie a výskumu v zdravotníctve

Adriána Liptáková, Ministerstvo zdravotníctva SR a Agentúra pre výskum a vývoj

Adriána Liptáková otvorila workshop predstavením činnosti jednej z najvýznamnejších organizácií pre podporu výskumu, vývoja a zavádzanie inovácií v zdravotníctve na Slovensku – Agentúry pre výskum a vývoj. Jej hlavnou činnosťou je podporovať špičkový základný a aplikovaný výskum a vývoj, ale tiež sprostredkovať spoluprácu medzi univerzitami a Slovenskou akadémiou vied na jednej strane a podnikateľským prostredím na strane druhej. Poslaním agentúry je aj zvyšovanie atraktívnosti vedeckej kariéry a záujmu mladej generácie o ňu.

Jaromír Pastorek, predseda SAV

Prof. Pastorek priblížil činnosť všetkých pracovísk SAV, ktoré sú zapojené do oblasti výskumu a vývoja v zdravotníctve. Upozornil predovšetkým na dva parametre, ktoré robia výskum v biomedicínskych vedách špecifickým – vysoká cena takéhoto výskumu a pomerne dlhý čas, ktorý je potrebný na dosiahnutie prvých výsledkov – vo farmaceutickom priemysle sa táto doba pohybuje na úrovni 10 – 15 rokov. V slovenských podmienkach vidí veľký potenciál v prítomnosti mnohých kvalitných vedcov, za nedostatok považuje absenciu dostatočne silného domáceho partnera pre výskum v zdravotníctve z privátnej sféry. Za najdôležitejšie pre Slovensko v tejto oblasti považuje potrebu zavedenia prehľadného a stabilného grantového systému na financovanie výskumných projektov a vytvorenie systémov a inštitúcií pre transfer technológií.

Ján Turňa, riaditeľ Centra vedecko-technických informácií

Prof. Turňa na úvod svojho vstupu predstavil 7 úspešných projektov centier excelentnosti vytvorených na Univerzite Komenského. Centrum vedecko-technických informácií, ktorého je riaditeľom, vzniklo s cieľom vytvoriť lepšiu platformu pre komunikáciu jednotlivých fakúlt univerzity. Centrálny informačný portál pre výskum, vývoj a inovácie, ktorý centrum prevádzkuje, je dôležitým styčným bodom pre sústreďovanie informácií o projektoch, vedeckých kolektívoch a pracoviskách v SR a po dopracovaní anglickej verzie sa stane dôležitým zdrojom informácií pre zahraničné spoločnosti realizujúce alebo podporujúce výskum. Za mimoriadne dôležité pre ďalší rozvoj vedy na Slovensku považuje doriešenie vzťahu a formy spolupráce medzi školami a SAV. Jeden z kľúčových problémov vidí aj v absencii intenzívnejšej spolupráce medzi vysokým školstvom a biznis sférou. Výzvou je tiež udržanie najlepších vedeckých talentov na Slovensku, čomu bráni podľa jeho názoru

aj nedostatok zaujímavých pracovných pozícií v oblasti výskumu a vývoja v súkromnom sektore.

Martin Filko, poradca ministra financií SR

Martin Filko vo svojej prednáške definoval dva hlavné dôvody pre inovácie v zdravotníctve – lepšie zdravotníctvo vedie k dlhšiemu a zdravšiemu životu obyvateľov, ale cez produkciu tiež k dynamickejšej a robustnejšej ekonomike. Pomocou Prestonovej krivky, ktorá hovorí o vzťahu medzi HDP na obyvateľa a očakávanou dĺžkou života, prezentoval, že po dosiahnutí istej úrovne bohatstva krajiny sa predlžovanie očakávanej dĺžky života zastaví a ďalšie zlepšenie je možné dosiahnuť iba cez inovácie – pomocou ktorých je možné za tie isté peniaze liečiť efektívnejšie a tým dosiahnuť lepšie zdravotníctvo. Slovensko podľa štatistických údajov zaostáva za priemerom krajín EÚ, pričom dôvodom rozdielu nie je bohatstvo krajiny. Výskum a vývoj v zdravotníctve považuje za atraktívne odvetvie pre Slovensko, a to z troch dôvodov: ide o budovanie znalostnej ekonomiky, zároveň ide o sofistikovanú produkciu, ktorá pri exporte pozitívne vplyva na zahranično-obchodnú bilanciu a ide o ekologicky čisté odvetvie. Z hľadiska počtu absolventov škôl s vedeckým zameraním je Slovensko porovnateľné s krajinami EÚ, ale tento potenciál nevyužíva, pretože absolventi nezostávajú pracovať vo vedecko-technických disciplínach. Za najperspektívnejší spôsob pre Slovensko, ako sa podieľať na svetovom výskume a vývoji, považuje nadviazanie a budovanie medzinárodných kontaktov s lokálnym potenciálom a zapojenie slovenských vedeckých kolektívov a pracovísk do prebiehajúcich projektov v zahraničí.

Iris Rajman, riaditeľka pre translačnú medicínu zameranú na kardiovaskulárny systém, Inštitút pre biomedicínsky výskum, Novartis

Dr. Rajman priblížila vo svojom vstupe prístup nadnárodnej farmaceutickej spoločnosti Novartis k výskumu a vývoju nových liekov, ktorá inováciu považuje za základ svojej činnosti. Výskum a vývoj liekov je spojený s mnohými rizikami a trvá dlho – z 1 000 zlúčenín testovaných v predklinickej fáze výskumu na začiatku sa liekom stane iba jedna, pričom tento proces trvá v priemere 14 rokov, niekedy aj dlhšie. Spoločnosť sa vývoju nových liekov venuje systematicky, pričom pri rozhodovaní, do ktorej oblasti výskumu vstúpi, sa rozhoduje podľa niekoľkých parametrov. V prvom rade je to nenaplnená zdravotnícka potreba, teda absencia liečby na dané ochorenie je z pohľadu výskumu zaujímavá bez ohľadu na veľkosť populácie pacientov. Druhým dôležitým parametrom posudzovania je vedecký prísľub v podobe pochopenia mechanizmu ochorenia – stále väčší dôraz sa kladie na hľadanie molekulárnych mechanizmov, ktoré sú spoločné pre viaceré ochorenia. Pre výber najlepších projektov pre potenciálny výskum je dôležitá spolupráca a súčinnosť s akademickými a biotechnologickými kruhmi.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

ERNI
(Slovakia) s.r.o.

Zhrnutie diskusie

V diskusii panelisti vyjadrili podporu tomu, aby sa diverzifikácia industriálnej bázy Slovenska uskutočňovala cez rozvoj biomedicíny, ale v tomto smere je potrebná aj väčšia účasť farmaceutických spoločností, ktoré na Slovensku zatiaľ zostávajú iba v rovine predaja liekov. Na druhej strane, viacerí diskutujúci upriamili pozornosť na potreby merania efektívnosti vedeckých kolektívov a ich výsledkov a potrebu viditeľnejšej prezentácie slovenskej vedy v zahraničí. Z konkrétnych návrhov riešení sa diskutujúci zhodli na potrebe vytvorenia centier pre transfer technológií, podobných tým v USA a Nemecku, ktoré by fungovali ako sprostredkovatelia a styčný bod medzi prácou vedeckých kolektívov a biznis sférou.

Zápis z workshopu 2: Spoločenská zodpovednosť a vzdelávanie

Cieľom workshopu bolo preskúmať spôsoby dosiahnutia trvalo udržateľného a spoločensky zodpovedného podnikania cez partnerstvo medzi biznisom a verejným školstvom.

Juraj Stern, bývalý rektor Ekonomickej univerzity v Bratislave

Prof. Stern vo svojej prezentácii stručne predstavil švajčiarsky a slovenský vzdelávací systém. Zameral sa predovšetkým na odborné vzdelávanie, v ktorom vidí priestor pre podnikateľov vplyvať na formovanie hodnôt nasledujúcej generácie. Švajčiarsky duálny systém je dobrým príkladom spolupráce verejného a súkromného sektora: podnikatelia, ktorí zamestnávajú študentov odborných škôl ako učňov sa nielen podieľajú na verejných výdavkoch, ale z dlhodobého pohľadu investujú do vlastného priemyslu. Prof. Stern považuje systém odborného školstva na Slovensku za veľmi málo rozvinutý, a práve preto vyžaduje oveľa vyššiu účasť podnikateľov.

Timo Meynhardt, Centre for Leadership and Values in Society, Univerzita v St. Gallen

Vo svojej prednáške „Biznisom biznisu je spoločnosť – podporou dialógu k vzájomnému vzdelávaniu“ T. Meynhardt prezentoval pragmatický prístup k podnikateľskej etike. Spoločnosť môže byť k etickému správaniu motivovaná dvomi faktormi: pravidlami a hodnotami. Napriek tomu, že legislatívne *pravidlá* môžu byť dôležitými podnetmi, majú len veľmi obmedzený vplyv. Väčší dôraz by mal byť preto kladený na presadzovanie *hodnôt*. Pragmatický prístup hovorí, že hodnoty nie sú „absolútnymi“ subjektami, ktoré existujú nezávisle od spoločnosti. Mali by byť skôr výsledkom neustáleho dohadovania sa medzi spoločenskými aktérmi. Úlohou obchodných fakúlt je zvýšiť vnímanie tohto procesu rokovania u študentov. Ako príklad uviedol T. Meynhardt projekt SchweizerDialog.ch. Ide o interaktívnu internetovú platformu, kde – v súvislosti s globálnou hospodárskou krízou – môže verejnosť diskutovať s 24 známymi osobnosťami z oblasti ekonomiky, politiky a akadémie na tému podnikateľskej etiky.

Vladimír Sirotko, prezident Slovenskej asociácie malých podnikov

V úvodnej časti svojej prezentácie V. Sirotko stručne načrtol situáciu malých a stredných podnikov (MSP) na Slovensku. Prechod na trhové hospodárstvo viedol k vytvoreniu „ranej kapitalistickej“ spoločnosti, ktorej povaha je orientovaná skôr na zisk ako na hodnoty. Malé a stredné podniky zamestnávajú 72 % pracovnej sily a vytvárajú 42 % HDP. Majú preto zásadnú úlohu pri budovaní zodpovedného a udržateľného hospodárstva. Hlavným problémom je vzdelávanie: podnikatelia, ktorí

sami musia byť vzdelaní, musia tiež investovať do vzdelávania svojich zamestnancov, ktorí sú často, vzhľadom k malej veľkosti firmy, zodpovední za viacero úloh. Slovenská asociácia malých podnikov uskutočnila v tomto smere niekoľko projektov: kurzy zamerané na projektové riadenie, vytváranie synergií pôsobenia starších a mladších zamestnancov rodinných podnikov, semináre v oblasti daní a pracovného práva sú najvýznamnejšie príklady. Asociácia taktiež predstavila „Zavedenie certifikácie pre rovnosť príležitostí a podporu vzdelávania“, na ktorom participovalo 500 malých a stredných podnikov. „Inkubátor malého podnikania“, ďalší z ústredných projektov združenia, bol realizovaný v spolupráci s úradmi práce a pomohol 18 malým podnikom k vytvoreniu konkrétnych biznisov.

Miroslav Beblavý, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť

M. Beblavý vo svojom príspevku rozobral štyri „mýty“ o slovenskom vzdelávacom systéme. Prvý mýtus hovorí, že „Slovensko má príliš veľa študentov“. Skutočný problém však nespočíva v počte študentov, ale v nízkej kvalite ich štúdiá. Podľa druhého mýtu „máme príliš veľa inštitúcií vyššieho vzdelávania“. Tu je problém podobný: vysokých škôl nie je veľa, ale príliš veľa z nich sa prezentuje ako vysoko kvalitné univerzity, ktorými v skutočnosti nie sú. Tretí mýtus – „kvalita vysokoškolského vzdelávania upadá“ – tiež nie je správny. Nie kvalita vzdelávania, ale priemerné IQ študentov klesá, v dôsledku čoho musí byť kvalita vzdelávania „degradovaná“ za účelom prispôbiť ju schopnostiam študentov. Štvrtý mýtus, ktorý hovorí, že „máme príliš veľa študentov stredných škôl“, je ďalším omylom: štatistiky ukazujú, že ich máme príliš málo.

M. Beblavý uviedol, že neúspech vysokoškolského vzdelávania pramení už v základnom a strednom školstve, ktoré produkujú priemerných alebo podpriemerných študentov. Priamym dôsledkom tohto neúspechu je „odliv mozgov“: mnohí slovenskí študenti vycestovávajú za lepším vzdelaním do zahraničia a v mnohých prípadoch sa už nevrátia.

Patrik Zoltvány, Partner Jenewein Group

Prezentácia P. Zoltványho s názvom „20 rokov skúseností s trhovou ekonomikou na Slovensku“ bola zameraná na dva aspekty: úspechy dosiahnuté v minulosti a výzvy do budúcnosti. Rozvoju slovenskej podnikateľskej sféry pomohlo v minulosti niekoľko faktorov. A síce: fungujúci bankový systém, daňová reforma, členstvo v EÚ, zavedenie eura a opatrenia zvyšujúce transparentnosť, ako napr. obchodný register on-line. Avšak ak chceme v budúcnosti zlepšiť podnikateľské prostredie, budú potrebné ďalšie opatrenia. Ide predovšetkým o opatrenia legislatívneho charakteru: malo by sa upustiť od nepriamych noviel obchodných právnych predpisov, keďže umožňujú meniť predpisy oveľa jednoduchšie, pričom sa nedotýkajú pôvodných právnych predpisov. Právne predpisy by mali tiež obsahovať mechanizmy posúdenia ich skutočného vplyvu na podnikateľskú sféru. P. Zoltvány navrhoval znížiť

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

ERNI
(Slovakia) s.r.o.

administratívne zaťaženie podnikateľských subjektov a zaviesť mechanizmy *e-government* v záujme zjednodušenia procesu založenia podnikania.

Zhrnutie diskusie

Veľká časť diskusie bola venovaná obrane slovenského vzdelávacieho systému. Diskutujúci upozornili tiež na to, že obchodné školy po celom svete zohrávajú dôležitú úlohu v prevencii – alebo riešení – finančnej a ekonomickej krízy. Obsah diskusie poukázal na zásadnú úlohu vzdelávania pri vytváraní trvalo udržateľného a zodpovedného hospodárstva a súčasne zdôraznil, že rozsiahle reformy potrebujú nielen čas, ale aj koalíciu spoločenských aktérov, akými sú politici, podnikatelia a členovia akademickej obce. Ako sa ukázalo počas workshopu, tieto subjekty nie sú navzájom izolované. Naopak, v dôsledku rozsiahlych vzájomných prepojení majú problémy jedného sektora bezprostredný vplyv na celý systém. Vzdelávanie, ktoré je pre podnikanie zásadné, zohráva kľúčovú úlohu pri vytváraní spoločnosti založenej na hodnotách.

Zápis z workshopu 3: Odpad ako surovinový zdroj – cesta k trvalej udržateľnosti

Cieľom workshopu bolo zmapovať súčasný stav odpadového hospodárstva na Slovensku a ponúknuť riešenia smerom k lepšiemu využívaniu materiálového a energetického potenciálu slovenských odpadov.

Marcela Pokusová, riaditeľka odboru odpadového hospodárstva Ministerstva životného prostredia SR

Pani Pokusová vo svojej prezentácii predstavila stav slovenského odpadového hospodárstva na báze doterajších štatistických údajov. Publiku poskytla dáta o podieloch skládkovania, spaľovania, spolu spaľovania a recyklácie odpadov na Slovensku spolu s údajmi o opatreniach realizovaných za účelom zvýšenia ich materiálového a energetického zhodnocovania. Vysoký podiel skládkovania na slovenskom odpadovom hospodárstve je podľa M. Pokusovej jednak dedičstvom bývalej éry, no prispieva k nemu i demotivujúco pôsobiaci cenový rozdiel medzi skládkovaním a ekologickejšími metódami. M. Pokusová navyše hovorila o nízkom povedomí verejnosti o environmentálnych dopadoch rozličných spôsobov nakladania s odpadom, keďže široká verejnosť naďalej vo svojom okolí uprednostňuje zriadenie skládky pred postavením spaľovne alebo zariadenia na spolu spaľovanie odpadov.

Bernhard de Quervain, poradca v oblasti priemyselnej ekológie zo Švajčiarska

Pán de Quervain publiku stručne predstavil systém švajčiarskeho odpadového hospodárstva, ktoré napríklad zabezpečuje materiálové a energetické zhodnotenie všetkých komunálnych odpadov. V druhej časti prezentácie B. de Quervain predstavil počítačový nástroj LCA4AFR vyvinutý univerzitou ETH v Zürichu za finančnej podpory Švajčiarskeho ministerstva pre energetiku, ministerstva životného prostredia a Skupiny Holcim. Nástroj umožňuje využívať rôzne metódy analýzy životného cyklu za účelom hodnotenia environmentálnych „stôp“ jednotlivých druhov odpadov a spôsobov nakladania s nimi. Porovnáva napr. dopad výroby cementu s rôznymi druhmi palív (tradičné verzus z odpadu) a spaľovanie alebo skládkovanie. LCA4AFR, ktorý bude môcť verejnosť používať ešte pred koncom roka 2010, má veľký potenciál stať sa nástrojom rozhodovania v odpadovom hospodárstve.

Zhrnutie diskusie

Účastníci workshopu diskutovali o rôznych možnostiach zvýšenia materiálového a energetického zhodnocovania odpadov na Slovensku. Rozoberali predovšetkým zvýšenie ceny skládkovania prostredníctvom dane za skládkovanie a zákaz skládkovania spáliteľných odpadov. V závere diskusie sa účastníci zhodli, že daň za

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

ERNI
(Slovakia) s.r.o.

skládkovanie je v súčasnosti pre Slovensko najvhodnejším riešením. Účastníci podporili jej postupné zavádzanie tak, aby sa predišlo výrazným dopadom na ekonomickú situáciu obyvateľstva.

Švajčiarsko – Slovensko
Podobné, odlišné – spoločne úspešné
Crowne Plaza Bratislava, 12.2.2010
www.swissness.sk

